

ЗАКОН О ЗАШТИТИ ЛИЦА КОЈА ПРИЈАВЉУЈУ КОРУПЦИЈУ

Службени гласник Републике Српске 62/17 од 03.07.2017.

ГЛАВА I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет Закона

Члан 1.

Овим законом уређује се заштита лица која пријављују корупцију, поступак пријаве корупције, обавезе поступања одговорног лица и надлежних органа у вези са пријавом и заштитом лица која пријављују корупцију и друга питања значајна за лица која пријављују корупцију.

Циљ Закона

Члан 2.

Циљ овог закона јесте сузбијање корупције и обезбјеђење ефикасног механизма заштите права лица која у доброј намјери пријављују корупцију, од било којег облика угрожавања или повреде тих права која би могла бити у вези са том пријавом, те развој и учвршћивање осјећаја друштвене одговорности сваког лица да пријави било који облик корупције.

Начело друштвене одговорности

Члан 3.

Свако лице има право да, у доброј намјери, пријави било који облик корупције у јавном или приватном сектору за који сазна на непосредан начин.

Начело забране спречавања пријављивања корупције

Члан 4.

Забрањено је спречавање пријављивања корупције, а свака одредба општег или појединачног акта којим се спречава пријављивање корупције не производи правно дејство.

Начело заштите пријавиоца корупције

Члан 5.

Пријавилац корупције је заштићен по основу овог закона и не смије имати штетне посљедице због пријаве корупције нити уколико се утврди да наводи пријаве учињени у доброј намјери нису тачни.

Начело забране злоупотребе пријављивања корупције

Члан 6.

Забрањена је злоупотреба пријављивања корупције достављањем информација за које пријавилац у моменту пријављивања зна да нису истините или пријављивање којим се тражи имовинска корист као награда или накнада за достављање информација и доказа о корупцији.

Начело обавезности поступања по пријави

Члан 7.

У случају пријаве корупције, одговорно лице обавезно је да предузме мјере за откривање, спречавање, сузбијање и кажњавање свих облика корупције и мјере за заштиту лица која у доброј намјери пријављују корупцију.

Пријава у доброј намјери

Члан 8.

Пријава у доброј намјери је пријава која садржи чињенице на основу којих пријавилац сумња да је покушана или извршена корупција, о којима он има властита сазнања и које сматра истинитим, уз обавезу уздржавања од злоупотребе пријављивања.

Начело економичности

Члан 9.

Поступак у вези са заштитом лица која пријављују корупцију је хитан и спроводи се без одгађања, у најкраћем року који је потребан да се утврде све чињенице које су релевантне за доношење правилне одлуке, у складу са законима.

Област односа који се уређују законом

Члан 10.

Овим законом обезбјеђује се заштита права лица која пријављују корупцију у јавном или приватном сектору, чија је повреда или угроженост узрочно-посљедично у вези са пријавом корупције.

Одредбе других прописа

Члан 11.

Права и обавезе одговорних лица и надлежних органа уређена одредбама других прописа који регулишу спречавање, сузбијање и кажњавање прекршаја, кривичних дјела и повреда радних дужности, не умањују се одредбама овог закона.

Објашњење израза и појмова

Члан 12.

Поједини изрази и појмови који се користе у овом закону имају сљедећа значења:

- 1) корупција је свако чињење или нечињење, злоупотребом службених овлашћења или службеног положаја у приватне сврхе, ради стицања противправне имовинске или било које друге користи за себе или другог, коју предузима одговорно лице или лице које је радно ангажовано у јавном или приватном сектору,
- 2) пријавилац корупције (у даљем тексту: пријавилац) је физичко или правно лице које у доброј намјери пријави корупцију у јавном или приватном сектору,
- 3) одговорно лице је руководилац органа Републике Српске или јединице локалне самоуправе, носилац јавних овлашћења, одговорно лице у пословном субјекту (привредно друштво, предузетник и др.), у којем је покушана или извршена корупција, односно у којем је дошло до повреде или угрожавања права пријавиоца корупције,
- 4) радно ангажовање је радни однос, рад ван радног односа, обављање функције, волонтирање, као и сваки други фактички рад за послодавца,
- 5) штетна посљедица је угрожавање или повреда права пријавиоца, а који су у узрочнопосљедичној вези са корупцијом или пријавом корупције или било какво стављање пријавиоца у неповољнији положај због пријаве корупције,
- 6) интерна заштита је заштита коју пружа одговорно лице,
- 7) екстерна заштита је заштита коју пружају судови.

ГЛАВА II ПРИЈАВА КОРУПЦИЈЕ

1. Појам, врсте и садржај пријава корупције

Појам пријаве

Члан 13.

Пријава корупције је писмено или усмено обавјештење које садржи податке о чињењу или нечињењу одговорног лица или лица које је радно ангажовано, злоупотребом службених овлашћења или службеног положаја у приватне сврхе, у циљу стицања противправне имовинске или било које друге користи за себе или другог.

Врсте пријава

Члан 14.

(1) Врсте пријава су:

- 1) интерна пријава,
- 2) екстерна пријава.

(2) Интерном пријавом пријавилац обавјештава одговорно лице о чињеницама на основу којих сумња да је покушана или извршена корупција на раду или у вези са радом код субјекта којим одговорно лице руководи.

(3) Екстерном пријавом пријавилац обавјештава органе унутрашњих послова, тужилаштво или организације цивилног друштва које се баве заштитом људских права и борбом против корупције о чињеницама на основу којих сумња да је покушана или извршена корупција.

Садржај пријаве

Члан 15.

(1) Пријава садржи:

- 1) опис чињења или нечињења које представља корупцију,
- 2) чињенице и околности на основу којих пријавилац сумња да је покушана или извршена корупција,
- 3) податке о пријавиоцу.

(2) Пријава садржи и податке о лицу за које постоји сумња да је извршило корупцију, уколико пријавилац има информације о томе у моменту подношења пријаве.

(3) Уз пријаву, пријавилац доставља и материјалне доказе из којих произлази сумња да је покушана или извршена корупција, уколико је у посједу таквих доказа.

Штетне посљедице за пријавиоца

Члан 16.

Штетне посљедице које може имати пријавилац су:

- 1) мобинг, узнемиравање или пријетње пријавиоцу од одговорног лица или других лица која су радно ангажована код истог послодавца,
- 2) стварање лоших међуљудских односа у радном окружењу или услова у којима је пријавилац у неравноправном положају у односу на друга радно ангажована лица код истог послодавца, као чин одмазде због пријаве коју је поднио,
- 3) довођење пријавиоца у незаконит, неповољан, неравноправан или неправичан положај у вези са остваривањем његових права која се могу односити на:
 1. образовање, и то:
 - упис у предшколске, школске и високошколске установе,
 - додјељивање стипендије,
 - смјештај у ћачке и студентске домове,
 - оцјењивање, завршетак разреда, полагање испита, одбрана матурских, дипломских, мастер и докторских радова,
 - друга права у вези са образовањем, у складу са законом,
 2. здравствену заштиту, и то:
 - укључење или увид у листе чекања,
 - информације у вези са здравственим стањем,
 - преглед,

- пријем и боравак у здравственој установи,
 - оперативни захват,
 - лијечење,
 - рехабилитацију,
 - увид у трошкове лијечења,
 - друга права у вези са здравственом заштитом, у складу са законом,
3. пензијско и инвалидско осигурање, и то:
- старосну пензију,
 - распоређивање на друго радно мјесто,
 - преквалификацију или доквалификацију,
 - новчану накнаду у вези са смањеном радном способношћу,
 - инвалидску пензију,
 - породичну пензију,
 - друга права у вези са пензијским и инвалидским осигурањем, у складу са законом,
4. социјални заштиту, и то:
- новчану помоћ,
 - додатак за помоћ и његу другог лица,
 - смјештај у установу,
 - једнократну новчану помоћ,
 - друга права у вези са социјалном заштитом, у складу са законом,
5. коришћење услуга републичких органа, јавних установа и осталих правних субјеката приликом остваривања и заштите његових права, обавеза и интереса, и то:
- приоритетно рјешавање захтјева,
 - позитивно рјешавање захтјева,
 - добијање било којег облика материјалне помоћи, субвенција и подстицаја,
 - наметање или извршавање обавеза,
 - издавање дозвола, одобрења или сагласности,
 - изградња инфраструктуре (водовод, асфалтирање улица, изградња тротоара, уличне расвјете и др.),
6. радно ангажовање, и то:
- учешће и успјех на јавним конкурсима за запошљавање,
 - други облици заснивања радног односа,
 - стицање својства приправника или волонтера,
 - рад ван радног односа,
 - оспособљавање или стручно усавршавање,
 - напредовање или оцјењивање на послу,
 - стицање или губитак звања,
 - дисциплинске мјере и казне,
 - услове рада,
 - престанак радног ангажовања,
 - плату и друге накнаде по основу рада,
 - исплату јубиларне награде или отпремнине,
 - распоређивање или премјештај на друго радно мјесто или мјесто рада,
 - друга права у вези са радом, у складу са законом,

7. јавне набавке, и то:
 - учешће у поступку јавне набавке,
 - избор за најбољег понуђача,
 - друга права у вези са јавним набавкама, у складу са законом,
 8. спорт, науку или културу, и то:
 - организација такмичења или манифестација,
 - ангажовање спортиста, научника или стручних лица, умјетника и других лица у овим областима,
 - резултат на такмичењима,
 - додјељивање награда или признања,
 - додјељивање стипендија, материјалне помоћи, субвенција или подстицаја,
 - друга права у вези са спортом, науком или културом, у складу са законом,
- 4) сваки други облик угрожавања или повреде Уставом и законом загарантованих права, слобода и интереса пријавиоца, а који је у узрочно-посљедичној вези са корупцијом или пријавом корупције или било какво стављање пријавиоца у неповољнији положај због пријаве корупције.

2. Права у вези са пријавом корупције Права пријавиоца корупције

Члан 17.

Права пријавиоца корупције су:

- 1) право на интерну заштиту,
- 2) право на екстерну заштиту,
- 3) право на бесплатну правну помоћ органа надлежног за пружање те помоћи,
- 4) право на обезбјеђење и заштиту анонимности и заштиту личних података код одговорног лица и надлежних органа којима пријављује корупцију, у складу са одредбама закона којима се регулише заштита личних података, осим у случају да пријавилац изричито дозволи откривање података о свом идентитету,
- 5) право на обавјештење о активностима и мјерама предузетим по пријави,
- 6) право на обавјештење о исходу поступка по пријави,
- 7) право на накнаду штете по правилима о одговорности за накнаду штете.

Услови за остваривање права пријавиоца

Члан 18.

Пријавилац остварује права прописана овим законом, ако су испуњени сљедећи услови:

- 1) уколико је пријава извршена у доброј намјери,
- 2) уколико је штетна посљедица у узрочно-посљедичној вези са корупцијом или пријавом корупције.

Права других лица у вези са пријавом корупције

Члан 19.

Право на заштиту која се овим законом гарантује лицу које пријављује корупцију имају и сљедећа лица:

- 1) лице које учини вјероватним да трпи штетне посљедице због повезаности са лицем које је пријавило корупцију,
- 2) лице које учини вјероватним да трпи штетне посљедице јер је лице које је предузело штетно чињење или нечињење погрешно сматрало да је оно пријавило корупцију,
- 3) лице које учини вјероватним да трпи штетне посљедице јер је у вршењу службене дужности доставило податке о корупцији.

ГЛАВА III ЗАШТИТА ПРИЈАВИОЦА КОРУПЦИЈЕ

1. Интерна заштита лица која пријављују корупцију Интерна заштита код одговорног лица

Члан 20.

- (1) Поступак интерне заштите покреће лице које трпи штетне посљедице из члана 16. овог закона, подношењем захтјева одговорном лицу.
- (2) Захтјев из става 1. овог члана подноси се у року од 30 дана од дана сазнања за штетну посљедицу, а најкасније у року од годину дана од дана настанка штетне посљедице.
- (3) Одговорно лице је обавезно да одлучи о захтјеву у року од 30 дана од дана подношења захтјева.

Обавезе одговорног лица

Члан 21.

- (1) Обавезе одговорног лица су:
 - 1) да омогући подношење пријаве на видном мјесту доступном сваком радно ангажованом лицу и грађанима, са јасном назнаком „за пријаву корупције“,
 - 2) да прими пријаву корупције,
 - 3) да врати пријаву подносиоцу са позивом на допуну уколико утврди да пријава не садржи све елементе прописане чланом 15. став 1. овог закона,
 - 4) да без одгађања обезбиједи заштиту личних података и анонимност пријавиоца,
 - 5) да поступи по пријави, односно почне да ради на откривању, спречавању, сузбијању и кажњавању штетног чињења или нечињења које је означено као корупција, у року од седам дана од дана пријема пријаве,
 - 6) да без одгађања предузме мјере и активности којима ће се:
 1. отклонити акт, чињење или нечињење које је утврђено као штетна посљедица којом је угрожено или повријеђено право пријавиоца корупције,
 2. обезбиједити заштита и остваривање права пријавиоца корупције,
 - 7) да предузме мјере за утврђивање дисциплинске и материјалне одговорности лица које је извршило корупцију,
 - 8) да обавијести пријавиоца о мјерама и активностима предузетим по поднесеној пријави у року од 15 дана од дана подношења захтјева за достављање обавјештења,

- 9) да достави пријавиоцу одлуку или обавјештење о исходу поступка у року од осам дана од дана окончања поступка по пријави,
 - 10) да пријаву без одгађања прослиједи надлежном органу уколико сумња да пријављено чињење или нечињење има обиљежја кривичног дјела,
 - 11) да доставља извјештаје Министарству правде, у складу са чланом 37. овог закона.
- (2) Одговорно лице које руководи са 15 или више радно ангажованих лица доноси Упутство о поступању са пријавом корупције и обезбјеђењу заштите лица која пријављују корупцију.
- (3) Упутством из става 2. овог члана регулишу се начин поступања са пријавом корупције, те начин остваривања права пријавиоца корупције и обавеза одговорног лица, а нарочито обезбјеђење и заштита анонимности пријавиоца.

2. Екстерна заштита лица која пријављују корупцију

Судска заштита

Члан 22.

- (1) Поступак екстерне заштите покреће лице које трпи штетне посљедице из члана 16. овог закона подношењем тужбе надлежном суду.
- (2) Тужба из става 1. овог члана подноси се у року од 30 дана од дана сазнања за штетну посљедицу, а најкасније у року од годину дана од дана настанка штетне посљедице.
- (3) Уколико пријавилац није задовољан одлуком или обавјештењем које је донијело одговорно лице у поступку интерне заштите или уколико одговорно лице не доноси одлуку или обавјештење у року од 30 дана од дана подношења захтјева, пријавилац може тражити судску заштиту у даљем року од 30 дана од дана примања те одлуке или обавјештења, односно од дана истека тог рока.
- (4) Тужилац може захтијевати екстерну заштиту и када није претходно тражио интерну заштиту.
- (5) Тужба није допуштена уколико је у току поступак интерне заштите.
- (6) Тужилац је ослобођен од плаћања судске таксе и трошкова поступка, осим у случају губитка спора.
- (7) У одлуци којом се усваја тужбени захтјев, суд налаже туженом да уплати трошкове судске таксе на рачун буџета Републике Српске, као и да уплати остале трошкове поступка према одлуци суда.

Мјесна надлежност суда

Члан 23.

У поступку судске заштите права лица која пријављују корупцију и права лица из члана 19. овог закона, мјесно је надлежан основни суд према мјесту настанка штетне посљедице или према мјесту пребивалишта, односно боравишта тужиоца.

Рокови у поступку судске заштите

Члан 24.

- (1) Тужба са прилозима се доставља туженом на одговор у року од 15 дана од дана пријема исправне и потпуне тужбе.
- (2) По пријему тужбе са прилозима тужени је обавезан да најкасније у року од 15 дана од дана пријема исправне и потпуне тужбе достави суду писмени одговор на тужбу.

(3) Поступак судске заштите је хитан и првостепени суд обавезан је да донесе одлуку у року од 90 дана од дана подношења тужбе.

(4) Уколико поступајући судија не донесе одлуку у року из става 3. овог члана, обавезан је да обавијести предсједника суда о разлозима непоступања, односно прекорачења рока.

Сходна примјена

Члан 25.

На питања поступка судске заштите која нису регулисана овим законом, сходно се примјењују одредбе Закона о парничном поступку.

Тужбени захтјев

Члан 26.

(1) Тужбом за заштиту права у вези са корупцијом или пријавом корупције пријавилац тражи да се утврди да је у вези са корупцијом или пријавом корупције дошло до угрожавања или повреде његових права или да је стављен у неповољнији положај, односно да је настала штетна посљедица из члана 16. овог закона, те поставља један или више сљедећих захтјева:

- 1) да суд поништи конкретан акт, забрани вршење или понављање радње или наложи предузимање других конкретних мјера и радњи ради уклањања штетне посљедице, укључујући и успостављање пријашњег стања,
- 2) накнаду материјалне и нематеријалне штете од туженог,
- 3) објављивање пресуде донесене у том поступку у средствима јавног информисања, на терет туженог.

(2) Тужени има право противтужбом или посебном тужбом тражити да се утврди да је пријавилац извршио злоупотребу пријављивања, као и истакнути захтјеве из става 1. т. 2) и 3) овог члана.

Терет доказивања

Члан 27.

(1) Тужилац је обавезан да учини вјероватним да је акт, чињење или нечињење, који су означени као штетна посљедица, а којом је дошло до угрожавања или повреде права тужиоца, односно којим је стављен у неповољнији положај у узрочно-посљедичној вези са корупцијом или пријавом корупције.

(2) Терет доказивања је на туженом који доказује законитост, цјелисходност и објективну оправданост или непостојање акта, чињења или нечињења који су у тужби означени као штетна посљедица.

(3) Уколико тужбу подноси пријављено лице, у складу са чланом 24. став 3. овог закона, важе општа правила о терету доказивања, сходно Закону о парничном поступку.

3. Мјере обезбјеђења права пријавиоца корупције Приједлог за изрицање мјера обезбјеђења

Члан 28.

Тужилац може поднијети суду приједлог за изрицање мјера обезбјеђења права прије покретања поступка екстерне заштите права или у току тог поступка.

Врсте мјера обезбјеђења

Члан 29.

Мјере обезбјеђења су:

- 1) одгађање извршења акта одговорног лица,
- 2) налог одговорном лицу да забрани и обезбиједи забрану вршења штетног чињења,
- 3) налог одговорном лицу да предузме радње ради отклањања штетних посљедица, укључујући и успостављање пријашњег стања.

Услови за изрицање мјера обезбјеђења

Члан 30.

(1) Мјера обезбјеђења може се одредити уколико суд оцијени да је то оправдано, а нарочито ако предлагач обезбјеђења учини вјероватним постојање штетне посљедице и учини вјероватним:

- 1) да је због тога угрожена егзистенција предлагача обезбјеђења или чланова његове породице или
- 2) да постоји опасност да би без такве мјере противник обезбјеђења могао спријечити или знатно отежати остваривање права предлагача обезбјеђења или му нанијети штету на други начин.

(2) Предлагач обезбјеђења ослобођен је од претходног сношења трошкова у поступку обезбјеђења и давања јемства, као услова за одређивање и спровођење мјере обезбјеђења.

Рјешење о изрицању мјере обезбјеђења

Члан 31.

(1) О приједлогу за изрицање мјере обезбјеђења суд одлучује рјешењем у року од осам дана од дана пријема приједлога.

(2) Против рјешења из става 1. овог члана дозвољена је жалба у року од осам дана од дана достављања рјешења.

(3) Жалба из става 2. овог члана не одгађа извршење рјешења.

(4) Уколико је мјера обезбјеђења одређена прије подношења тужбе, рјешењем из става 1. овог члана одређује се рок не дужи од 30 дана у којем је предлагач обавезан да поднесе тужбу и достави суду доказ да је покренуо поступак екстерне заштите.

Правни лијекови у поступку екстерне заштите

Члан 32.

(1) Против првостепене одлуке суда допуштена је жалба у року од 15 дана од дана достављања одлуке суда.

- (2) Другостепени суд обавезан је да донесе одлуку у року од 45 дана од дана пријема списка.
- (3) Против другостепене одлуке суда увијек је допуштена ревизија.

ГЛАВА IV КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ И НАДЗОР

Прекршаји одговорног лица у поступку интерне заштите

Члан 33.

- (1) У поступку интерне заштите одговорно лице чини прекршај уколико:
- 1) одбије да прими пријаву корупције (члан 21. став 1. тачка 2),
 - 2) не поступи благовремено по пријави корупције (члан 21. став 1. тачка 5),
 - 3) не обезбиједи заштиту личних података и анонимност пријавиоца (члан 21. став 1. тачка 4),
 - 4) не предузме мјере за обезбјеђење заштите права пријавиоца корупције, у оквиру својих овлашћења, а у складу са одредбама овог закона (члан 21. став 1. тачка 6. подтачка 2),
 - 5) не предузме мјере за утврђивање дисциплинске и материјалне одговорности лица које је извршило корупцију (члан 21. став 1. тачка 7),
 - 6) не обавијести благовремено подносиоца пријаве о исходу поднесене пријаве (члан 21. став 1. тачка 9),
 - 7) не донесе Упутство о поступању са пријавом корупције и обезбјеђењу заштите лица која пријављују корупцију (члан 21. став 2).
- (2) За прекршаје из става 1. овог члана изричу се новчане казне од 5.000 КМ до 15.000 КМ.
- (3) Новчане казне из става 2. овог члана представљају средства буџета Републике Српске.

Прекршаји одговорног лица у поступку екстерне заштите

Члан 34.

- (1) У поступку екстерне заштите одговорно лице чини прекршај, ако:
- 1) не поступи у складу са рјешењем из члана 31. став 1. овог закона,
 - 2) не предузме мјере за уклањање штетне посљедице утврђене пресудом суда којим је тужбени захтјев усвојен.
- (2) За прекршаје из става 1. овог члана изричу се новчане казне од 5.000 КМ до 15.000 КМ.
- (3) Новчане казне из става 2. овог члана представљају средства буџета Републике Српске.

Злоупотреба пријављивања корупције

Члан 35.

- (1) Пријавилац чини злоупотребу пријављивања корупције ако подноси пријаву корупције, а у моменту пријављивања зна да нису истините информације које доставља или подноси пријаву којом се тражи имовинска корист као награда или накнада за достављање информација и доказа о корупцији.

- (2) За злоупотребу пријављивања корупције утврђену у складу са чланом 26. став 2. овог закона, суд изриче новчану казну од 5.000 КМ до 15.000 КМ.
- (3) Новчана казна из става 2. овог члана представља средство буџета Републике Српске.

Надзор

Члан 36.

- (1) Републичка управа за инспекцијске послове врши надзор над извршавањем обавеза одговорног лица у поступку интерне и екстерне заштите, по пријави или по службеној дужности.
- (2) Овлашћени инспектор покреће прекршајни поступак у складу са одредбама Закона о прекршајима Републике Српске када утврди прекршај прописан одредбама овог закона.
- (3) На питања поступка утврђивања прекршајне одговорности која нису регулисана овим законом, сходно се примјењују одредбе Закона о прекршајима Републике Српске.

Подношење извјештаја

Члан 37.

- (1) Одговорна лица и надлежни судови обавезни су да до краја јануара текуће године доставе извјештај Министарству правде о броју и исходу примљених пријава и поступака за заштиту лица која пријављују корупцију, који се воде и који су окончани у протеклој пословној години.
- (2) Податке из става 1. овог члана Министарство правде објављује на својој интернет страници и доставља Комисији за спровођење Стратегије за борбу против корупције Републике Српске.
- (3) Комисија за спровођење Стратегије за борбу против корупције Републике Српске подноси Народној скупштини Републике Српске и Влади Републике Српске годишњи извјештај о броју и исходу примљених пријава и поступака за заштиту лица која пријављују корупцију.

ГЛАВА V

ПРЕЛАЗНА И ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Обавеза доношења подзаконског акта

Члан 38.

Одговорно лице из члана 21. став 2. овог закона обавезно је да, у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона, донесе Упутство о поступању са пријавом корупције и обезбјеђењу заштите лица која пријављују корупцију.

Ступање на снагу Закона

Члан 39.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број: 02/1-021-642/17
Датум: 15. јун 2017. године

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
Недељко Чубриловић